

DORIS KAMPAS

VYVÝŠENÉ ZÁHONY

*Sklízejte
po celý rok*

*Nádherný
pěstební
kalendář
na klopě obálky*

DORIS KAMPAS

VYVÝŠENÉ ZÁHONY

Sklízejte po celý rok

ILUSTROVALA RUTH VERES

Grada Publishing

VÍCE PLODIN. VÍCE RADOSTI. NEUVĚŘITELNÁ ÚRODA!

VŠE, CO BUDETE POTŘEBOVAT

Sklízíte po celý rok. Ale jak?	6
Proč s vysokým záhonem nemůžete šlápnout vedle	9
Plánování a příprava. A především: jak začít	12
Udělejte si záhon, jaký se vám líbí: materiál, velikost a výška, náplň – prakticky a užitečně	20
Vysoký záhon v číslech	37
Vysoký záhon z palet: stavba v sedmi krocích	38
Sklízet můžete i bez zahrady: vysoké záhony na balkonech a terasách	41
Vysoký záhon pokaždé jinak	45
10 nejčastějších chyb	50
Divocí návštěvníci na vysokém záhonu: hosté nezvaní i vítaní	53

VŠE, CO BUDETE MILOVAT

Vysoký záhon, který vás dostane do formy: Také mezi zeleninou jsou šprti!	62
Vysoký záhon pro pizzu i těstoviny: Do Itálie přes zahradu!	70
Smoothie záhon: Jednou vitaminy s sebou, prosím!	76
Záhon pro pánev wok: Od vysokého záhonu k plnému žaludku	82
S vysokým záhonem kolem světa: O exotice nemusíte jenom snít	88
Vysoký záhon pro malé ručičky: Honem do zahrady, děti!	94
Čerstvá zelenina po celou zimu: Zeleněji to nejde!	102
Rejstřík: Místo k hledání a nacházení	110
Kde hledat další literaturu a prameny	115
O autorce	116
Poděkování	118

VŠE, CO BUDETE POTŘEBOVAT

SKLÍZEJTE PO CELÝ ROK. ALE JAK?

Vysoký záhon je skvělý. Nabízí dvakrát až třikrát větší sklizeň než stejně velký běžný zahradní záhon. Jak je to možné? S pěstováním totiž začínáte výrazně dříve a sklízet můžete po celou zimu. Navíc vás nebudou obtěžovat škůdci. A časová náročnost? Méně než jedna hodina týdně.

Tato kniha je rozdělena na dvě části. V první části, nazvané „Vše, co budete potřebovat“, najdete všechny důležité informace týkající se zahradničení na vysokých záhonech. Část „Vše, co budete milovat“ detailně popisuje různé plány na jejich osazení. Ukazuje jak různé tematické záhony, tak i jejich rozplánování v rámci celého roku.

Jak používat plány vysokých záhonů

V každém plánu najdete:

» Přehledný seznam všeho, co budete potřebovat
Některé druhy zeleniny se vysévají jako semínka, další je lepší zasadit jako mladé rostliny – koupené a předpěstované. A některé kultury můžete buď vysít jako semínka nebo zasadit jako rostlinku. To vše plán podrobně popisuje. Upozornění: Ne všechny rostliny budete potřebovat ve stejnou dobu. Kdy je zapotřebí kterou rostlinu zasadit, se dozvíte na začátku každého rozpisu.

» Návody na osazení rostlin, díky nimž můžete sklízet opravdu po celý rok
Ředkvičky můžete začít pěstovat v březnu, rajčata v květnu, pórek v červnu a asijské saláty od srpna. To je jen malý příklad, jak můžete sklízet po celý rok. Abyste se mohli z čerstvé zeleniny těšit celý rok, jsou všechny vzorové záhony osazovány několikrát v roce. A sice tak, že v průběhu roku je stále co sklízet: na jaře, v létě, na podzim i v zimě.

» Můj vysoký záhon je velký 100 × 200 cm. Jak ten váš?

Navrhovaná skladba rostlin je koncipována pro záhon o rozměrech 100 × 200 cm, což je nejběžnější velikost vysokých záhonů. Pokud má ten váš jiné rozměry, jednoduše si množství potřebných rostlin přepočítejte na své poměry. Díky plánům na výsadbu se rychle zorientujete v tom, kterou zeleninu pěstovat a v jakých odstupech vytvářet řady. Plány jsou v poměru 1 : 16, a poskytují tak přesnou orientaci na vysokém záhonu.

» Exotické druhy zeleniny

V plánech najdete také druhy zeleniny, které jsou v našich podmínkách ještě stále vnímány jako exotické nebo nepříliš známé, nicméně se jim v oblasti střední Evropy dobře daří. Mnohé z nich jsou k dostání v každém dobrém zahradnictví, ať už ve formě semen, či malých rostlinek. Abyste věděli, jak se s nimi vypořádat, přidáváme ke každé z nich krátké informace o jejich chuti a možnostech přípravy.

» Tipy k pěstování zeleninových primadon
Některé druhy zeleniny potřebují speciální péči, jako jsou například zaštipování květů u paprik nebo poskytnutí konstrukce pro plazící se okurky. Kde je to nutné, najdete tyto speciální tipy přímo u jednotlivých druhů zeleniny. Obecná doporučení jsou pak platná pro všechny druhy rostlin.

» Čím už si nemusíte procházet
Někdy se zkrátka nedaří. Tu propásnete správnou dobu sklizně a už jsou ředkvičky dřevnaté, tu zase pažitku zastříhnete příliš a trvá věčnost, než obrazí nová. Na tato možná pochybení speciálně upozorňujeme u každého plánu.

» Sklizeň po čtyři roční období
Ze svého vysokého záhonu byste se měli těšit po celý rok. Proto vás každý plán na výsadbu rostlin provází celým rokem – od jara přes léto a podzim až ke sklizni v zimních měsících.

» Termíny, na které můžete v plánech narazit
Přihrnování: kolem stonku rostlin přihrnete kopeček zeminy. To pomůže některým rostlinám ke stabilitě a jiné zase vybělí (například pór).

Zaštipování: obvykle ruční odstraňování postranních výhonků, především u rajčat.

Výsev naširoko: protikladem k řadovému vysévání je výsev po celé šířce řádku. Máte-li tak například řádek o šířce 20 cm a délce 100 cm, rozdělte semínka rovnoměrně po celé délce i šířce.

Pikýrování: přesazování drobných rostlinek, zhruba 2–3 týdny po jejich zasetí.

Setí v řádku: vysévání semínek v úzkém řádku, není nutné dodržovat pravidelné odstupy mezi semínky.

Pěstování ve skupinách: způsob pěstování, u kterého se můžete těšit z obzvláště velké sklizně. Více na straně 77.

Jednocení: rozdělování příliš těsně rostoucích rostlin.

Předpěstování: semena necháte vzejít v květináči v domě a teprve později je vysadíte ven.

Abyste si nemuseli lámat hlavu s tím, jaké rostliny zvolit, vytvořila jsem vzorové záhony s rozdílnými tématy.

Vysoký záhon, který vás dostane do formy

Zdravěji už to nejde! V kapitole „Vysoký záhon, který vás dostane do formy“ hraje prim listová a košťálová zelenina. Koneckonců je dokázáno, že právě v ní se ukrývá vše, co potřebujete k tomu, abyste zůstali fit. O ozvláštňení se postarají mrkev, rajčata a brokolice.

Vysoký záhon pro pizzu i těstoviny

Máte rádi čerstvé a zdravé potraviny, ale bez pořádné porce těstovin se zkrátka neobejdete? To je pochopitelné! V části „Vysoký záhon pro pizzu i těstoviny“ se o vaše sugo postarají rajčata, o pesto bazalka a o čerstvou zeleň na pizzu rukola. Dostaňte Itálii do své zahrady – s vlastnoručně vypěstovanými a čerstvě sklizenými rajčaty budete prožívat italský dolce vita každý den!

Smoothie záhon

Pojďme na zelenou! Pokud je pro vás zvuk mixéru hudbou a rádi začínáte den vitamínovou bombou, pak je pro vás smoothie záhon to pravé. Patří na něj čerstvý salát, okurky a pro ozvláštňení sladký vodní meloun.

Vysoký záhon pro pánev wok

Tento záhon vás přenesení do Asie. S hrachem setým cukrovým, mrkví, čínskou brukví (pak choi) a mangoldem vykouzlíte nejedno orientální jídlo. Typické asijské saláty se dají vypěstovat velmi jednoduše a umožní vám i v zimě sklízet ingredience pro wok pánev přímo před vašimi domovními dveřmi.

S vysokým záhonem kolem světa

Pokud je pro vás dokonce i Asie málo exotická, pak se neváhejte pustit do vysokého záhonu, který jsem pojmenovala „kolem světa“. Batáty, tomatillo (neboli mochně dužnoplodá), jedlý šachor i okru můžete pěstovat i na svém záhonu. A co víc! Tyto kosmopolity si v supermarketu koupíte jen stěží.

Vysoké záhony pro malé ručičky

Pokud chtějí i děti přiložit ruku k dílu, jsou práce i užití plodů hned dvojitou radostí. S miniaturními zvýšenými záhony sbírá drobtina zkušenosti v zahradě a mohou hrdě pozorovat, jak se jejich rostlinám daří. A to nejlepší: malé sladké plody jako maliny se mohou hned po sklizni také sníst.

Čerstvá zelenina po celou zimu

Když v zimě zmrzne země a sklizeň připomíná jen pár uskladněných mrkví, nastává pro milovníky čerstvé zeleniny těžká doba. Váš vysoký záhon tu umí pomoci. Se správným výběrem druhů můžete sklízet po celou zimu čerstvou a vitaminy napěchovanou zeleninu.

Svůj vysoký záhon si postavím raději sám

Máte vlastní představu a chcete pro své oblíbené rostliny více prostoru? S bezpočtem tipů na pěstování, které najdete od strany 20, si jistě vytvoříte tu pravou zeleninovou kombinaci.

Už víte, po jakém záhonu prahne vaše srdce? Pak si jej můžete rovnou nalistovat. Na několik věcí byste však i tak měli dát pozor, abyste se mohli už brzy těšit z bohaté sklizně. Více informací najdete od strany 12.

Pokud ještě nejste zcela přesvědčeni o tom, že je vysoký záhon to pravé pro vás, podívejte se na stranu 9.

Pro balkony a terasy platí trochu jiná pravidla hry než pro zahrady. Více se dozvíte na straně 41.

Nemáte na své zahradě žádné místo pro čtyřrohý vysoký záhon? Pak se podívejte na stranu 45, najdete tam skvělé alternativy. A pokud jste kutilové, pak je pro vás ideální vysoký záhon vyrobený z palet ze strany 38.

Není příliš věcí, které se mohou při zakládání vysokého záhonu pokazit. Jaká malá pochybení mohou nastat a jak se jich vyvarovat, zjistíte na straně 50.

Protože na své zahradě rádi vídáme návštěvy, od strany 53 najdete seznam hostů. Nicméně někteří nejsou příliš vítáni. Pro informace, jak se jich zbavit ekologicky, nalistujte stranu 58.

Pěstební kalendář, který vám poradí s ideálním časem setby i sklizně, najdete na předšádce knihy.

Začněme spolu – hodně zábavy a úspěchů s vaším vysokým záhonem.

PROČ S VYSOKÝM ZÁHONEM NEMŮŽETE ŠLÁPNOUT VEDLE

Vysoké záhony jsou pohodlné. Ano! Ušetříte si neustálé ohýbání. Také správně! A přinášejí bohatou sklizeň. Jasně! Nicméně existuje ještě více důvodů, které mluví pro vysoké záhony.

Na vysokých záhonech to roste a bují: chutná zelenina na vás čeká po celý rok.

1. #výhodaužpřistartu: dříve sklízíte, více vy- pěstujete, více si pochutnáváte

Teplo a živiny pomohou rostlinám na vašem vysokém záhonu vzejít během dvou až tří týdnů. Navíc se jim daří vytvářet vyšší přírůstky v podobě větších plodů a listů.

2. #zimníbonus: čerstvé vitaminy zdarma po celý rok

Vysoký záhon neumožňuje sklízet jen brzy zjara, ale poskytuje vitaminy po celý rok. Dokonce i v zimních měsících! Jak je to možné? To vám ukážu od strany 102.

Ven z kanceláře a vyčistit si hlavu: jeden z firemních týmů se tu společnými silami stará o vysoký záhon. Plody své práce tak mohou vidět i venku.

3. #superzelenina: sousedi budou zírat!

Takovou malou soutěž se sousedy nebo tchyní lehce vyhrajete: na vaši krásnou zeleninu si jen tak nepřijdou. Pokud tedy budou stále zahradničit na „ploché zemi“. Jinak se už budete muset o své prvenství bát.

4. #upoutánípozornosti: vysoký záhon jako ozdoba

Vysoký záhon vypadá prostě dobře. Je jedno, zda je vyroben z kamenů, dřeva, nebo kovu – podtrhuje váš osobní styl a je ozdobou každé zahrady.

5. #odpočinek: rukávy nahoru, zhluboka se nadechnout a uvolnit se

Po náročném dni působí návštěva vysokého záhonu jako taková malá minidovolená. Práce na něm totiž nikdy nepřekračuje únosnou mez. Několik minut denně bohatě stačí – zbylý čas můžete využít ke sklizení a ochutnávání.

6. #vašedětibudoumilovat: pozorujte své děti, jak budou zírat

Nejlepším způsobem, jak naučit děti lásce k zeleni, je zahradničení na vysokém záhonu. Je malý a přehledný – úspěch na sebe nenechá dlouho čekat a k zobání na něm bude stále něco dobrého. Na straně 94 najdete jednoduchý zahradní plán, který přinese hodně zábavy vám i vašim dětem.

7. #společně: vysoký záhon zvládne každý – a společně to bude ještě větší zábava

Ať už s dětmi, partnerem, nebo v komunitní zahradě, zahradničení na vysokém záhonu je výborný nápad. Můžete si vyměňovat zkušenosti, konzultovat recepty a získávat nové přátele. Obdělávání vysokého záhonu není jen uklidňující, ale také spojuje. Také z tohoto důvodu se vysoké záhony vytvářejí stále častěji jako terapeutické prostředky v domovech pro seniory nebo v ústavech sociální péče.

Takto krásně prospívá už po desetiletí: Johann Pühr (1912–1998) postavil tento nádherný vysoký záhon už v roce 1953, a spojil tak praktické s užitečným. Foto: Manfred Mikovits

8. #kdekoli: nevyužitelný roh už neexistuje

Je jedno, jestli je zemina u vašeho (řadového) domku plná suti nebo potřebujete využít neúrodný roh – s pomocí vysokého záhonu je možné vše. Díky kypré, vrstevnaté náplni záhonu získáte ideální lůžko pro rostliny. Dokonce i zpevněné plochy, jako například betonový plácek, se mohou s pomocí vysokého záhonu zazelenat.

9. #prakticky: zajištění svahů a k tomu ještě sklizeň

Zcela rovná zahrada není vždy samozřejmostí. Často musíte za drahé peníze stavět podpůrné zdi ke svahům nebo konstrukce k dřevinám. Proč to tedy nespojit s něčím praktickým? Vysoký záhon na kraji dřevin je zpevní a zároveň poskytne další prostor pro rostliny.

10. #sklizeňpřímopředoknem: malý ráj dobrot na balkoně a terase

Sbohem truhlíkům! Malý vysoký záhon promění váš balkon v ráj dobrot. Profitují z něj i rostliny, vždyť mají na vysokém záhonu více prostoru pro svůj růst. Dávejte však pozor, aby nebyl váš vysoký záhon příliš těžký – více informací najdete na straně 41.

PLÁNOVÁNÍ A PŘÍPRAVA. A PŘEDEVŠÍM: JAK ZAČÍT

Vysoké záhony si podmanily srdce zahradníků a zahradnic právem. Ve výšce se daří čerstvé zelenině, sladkým plodům i zelí, takřka bez vlivu škůdců a v extrémně pohodlné výšce pro sklizeň. Informace na následujících stranách platí pro všechny tematické záhony.

Jděte na to s klidem: rostliny na vysokých záhonech nejsou puntičkáři na čas

V plánech pro vysoké záhony uvádím jen obecná časová období pro pěstování jednotlivých rostlin. V závislosti na počasí a nadmořské výšce svého regionu máte k dispozici dva nebo tři týdny. Tuto dobu dřívějšího či pozdějšího začátku rostliny hravě vyrovnají svým rychlým růstem.

Důležitým momentem je květen. Po ledových mužích (od 15. května) přicházejí na řadu rostliny, které jsou citlivé na mráz. K těm patří rajčata, papriky, okurky, fazole, celer a bazalka.

Dostali jste se k této knize až v dubnu či květnu? Žádný problém, začněte jednoduše se sázením od poloviny května.

Ne všechna kvítka jsou už od začátku fanoušky slunce

Některá semena klíčí na světle a jiná mají ráda tmu. Ta druhá musejí být přikrytá zeminou, aby vyklíčila. Semena, která klíčí na světle, zase potřebují... jak jinak, světlo. K těm se řadí saláty, řeřicha, kopr a celer. Jejich semena položte do řádku a jen velmi lehce přitiskněte, abyste je nezakryli hlínou. Informace o tom, které rostliny mají a které nemají rády při klíčení světlo, najdete vždy na zadní straně balíčků.

Se sazeničkami máte startovací výhodu

Mladé rostlinky můžete koupit buď v zahradnictví, nebo si je můžete sami vypěstovat. Ideální je na to teplý okenní parapet, zimní zahrada nebo skleník. Předpěstování vlastními silami sice

Řeřicha klíčí na světle - semena proto jen lehce přimáčkněte do půdy, ale nepřikryvejte je zeminou!

vyžaduje trochu námahy, ta se však brzy změní v radost a hrdost. Pokud si budete mladé rostliny salátu předpěstovávat sami, umožní vám to pěstovat ve skupině, což zase povede k vyšším výnosům. Konkrétní informace najdete od strany 77.

Sázet mladé rostlinky je na druhou stranu jednodušší. Můžete je vysazovat už ve správném odstupu. Dobře vypěstované sazenice nabízejí jisté výnosy a ve srovnání s vysetou zeleninou i o několik týdnů dříve.

Dobře zakořenit mohou jen v dobré zemině.

Nenechte rostliny příliš se mačkat: odstupy mezi rostlinkami a semeny

Vždy dodržujte uvedené odstupy mezi rostlinami. I když jsou zpočátku malé, brzy začnou rychle růst a zaberou veškerý volný prostor. Semena vysévejte

Měřicí pásmo vám pomůže rozmístit rostliny do správné vzdálenosti.

natěsno nebo s několikacentimetrovým odstupem do řady.

Už je to ono, nebo to mám vytrhnout?

Neodbývejte popisky

Málo námahy, velká odměna. Popište si své řádky se zeleninou. Především když začínáte, lehce mezi vysetými druhy zeleniny ztratíte přehled. Kartičky s názvem vám i po několika měsících prozradí, co jste kde vyseli.

Odvaha dělat mezery

Příliš těsně vyseté řádky se musejí prosvětlit nebo pikýrovat. To se týká především hlíznaté a kořenné zeleniny, jako jsou ředkvičky, mrkev, řepa nebo petržel. Zhruba dva až tři týdny poté, co zelenina vzejde na povrch, vytrhejte slabší rostlinky. Ty, které zůstanou, budou moci vytvořit větší a silnější kořeny.

Příliš blízko u sebe? Slabší rostlinky jednoduše vytrhejte...

... aby měly ostatní rostliny dostatek místa k růstu.

Miniaturní zelenina k malé svačince

I po pikýrování ještě zůstává obvykle v řadě příliš mnoho rostlinek. Pusťte se do druhé várky vytrhávání, a získáte tak ideální malou svačinku.

Budete-li sklízet malé řepy, podpořte zároveň zbylé rostliny v růstu.

Vaše sklizeň bude ještě větší, pokud ji předtím rozdělíte: jednocení

Zelenina, kterou sklízíte po celých hlávkách nebo po jednom kuse, se musí v případě předpěstování ze semínek pikýrovat. Jedná se například o hlávkový salát, ledový salát, endivii, hlávkové zelí a červenou řepu. Nejsilnější rostliny nechejte v zemi, ty malé opatrně vyhrabejte (například sázecím kolíkem) a přesadte je podle možností do jiného

vysokého záhonu, květináče, truhlíku nebo na zahradu. Pokud už nemáte volné místo, určité rostlinkami potěšíte sousedy, přátele nebo rodinu.

Při odstraňování příliš těsně rostoucích salátů je praktickým pomocníkem sečí kolík.

Obdivuhodné množení listů – opravdu to funguje

Listový salát, mangold, špenát, rukola, asijská zelenina a řapíkatý celer se sklízí následovně: otrháte vnější listy a stonky a necháte srdce rostliny stát. Rostlina pak začne vytvářet nové listy. Nikdy neodeberte příliš velké množství listů z jedné rostliny, jinak byste ji mohli až příliš oslabit. Tímto způsobem získáváte čerstvé zelené listy po dlouhou dobu, aniž byste museli rostliny průběžně dosazovat či dosévat.

Nedostatek času v záhonu si žádá kreativitu

Co dělat, když se saláty ještě zcela nevyvinuly, ale rajčata se už dožadují stěhování na vysoký záhon? A jak je to na podzim, když už mají rajčata nádherné plody, ale na řadě už je setba polníčku? Tady si můžete dovolit být flexibilní. Na jaře sklízíte například jen jednu hlávkou salátu nebo několik málo rostlin – zbytek nechejte v zemi. Do vzniklých mezer zasadte mladé rostlinky rajčat. Než dorostou do své velikosti, stačí dorůst zbylé saláty. Na podzim to funguje podobně. Nechejte

rajčata ještě stát, ustříhnete však nejspodnější listy a vysejete polníček. Později odstraníte rostliny rajčat a do vzniklých mezer dosejete zbytek semínek polníčku.

Jak zařídit teplo i pro chladné měsíce

Pro pěstování v brzkých nebo naopak pozdních měsících roku i pro úspěšnou sklizeň potřebují rostliny ochranu proti chladu. Tu zajistí jednoduše tkanina nebo poněkud dražší, ale o to účinnější pařeništní nástavec. Ten napomůže rostlinám k dřívějšímu klíčení, zajistí přímo raketový růst a lehké mrazíky nepustí dovnitř. Na podzim pak mohou zůstat rostliny déle v záhonu, a sklizeň je pak možná dokonce i v zimě, a to bez nutnosti vytápění. Investice do nástavce se v každém případě vyplatí. Více informací k efektivní ochraně před mrazem najdete od strany 33.

Dejte svým rostlinám vodu, vzduch a lásku – a občas trochu biologického hnojiva

Díky tomu, že zeminu do vysokého záhonu vrstvíme postupně z různých materiálů (přesný popis najdete od strany 20), uvolňuje se postupně značné množství živin. Proto není v prvních dvou letech hnojení zapotřebí. Dokonce ani v případě tak extrémně náročných rostlin, jako jsou dýně, cukety nebo melouny. Pokud už je váš vysoký záhon starší, přidejte do něj ideálně každý rok trochu čerstvého kompostu a zeminy. Rostliny náročné na živiny ještě zaopatřete trochou dobrého biologického hnojiva.

Nezapomínejte na pravidelnou závlahu

Kyprá náplň vysokých záhonů má své výhody i nevýhody. Vznikající humus umí dobře zadržovat vodu, kterou zásobuje kořeny rostlin i ve větších hloubkách. Zároveň však může voda rychle protéci kyprými vrstvami z řezanky a větviček. Především nově vytvořené vysoké záhony je proto dobré zalévat pravidelně a důkladně. Promyslete si také

system zavlažování, a to především v případě, že se chystáte na dovolenou.

Kapková závlaha úzkou hadicí je pro vysoké záhony ideální.

Budte romantičtí: láska mezi zeleninou – kdo koho má rád?

Se zeleninou je to jako s námi lidmi – některé druhy se milují, některé se mají rády, některé si jsou tak nějak jedno a pár se jich navzájem nemůže vystát. Umísťujte proto zeleninu dohromady tak, aby vedle sebe byly druhy, které se mají rády nebo k sobě mají alespoň neutrální vztah. Nicméně i druhy, které se rády nemají, můžete pěstovat na jednom záhonu. Měli byste je však oddělit jednou nebo dvěma řadami jiné zeleniny – takový odstup stačí, aby se navzájem negativně neovlivňovaly.

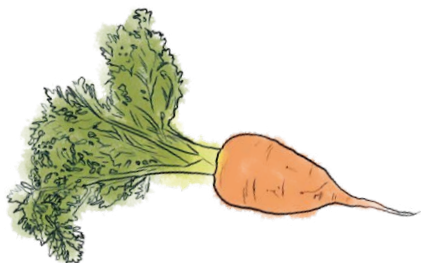
V našich plánech na vysoké záhony je rozložení zeleninových druhů naplánováno tak, aby si dobře rozuměly. Rostliny, které by se mohly negativně ovlivňovat, jsou od sebe dostatečně vzdálené a jsou rozděleny neutrálními druhy.

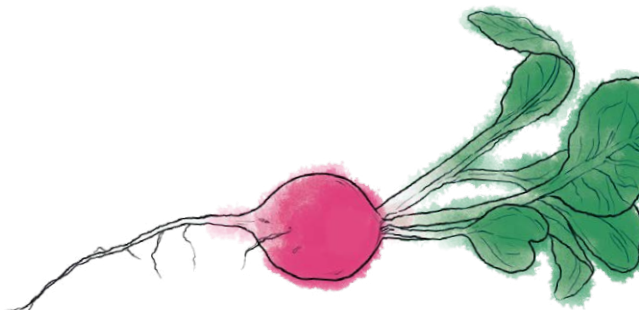
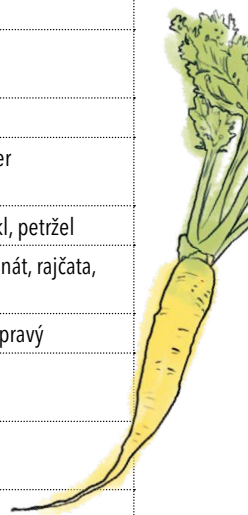
Najděte ty správné partnery pro svůj vysoký záhon

DRUH ZELENINY	DOBŘÍ PARTNER	ŠPATNÝ PARTNER
Asijská zelenina	špenát, všechny druhy salátů, červená řepa, mangold, mrkev	hořčice, brokolice, brukev, růžičková kapusta
Bazalka	okurky, rajčata	
Brukvovité (brokolice, kadeřavá kapusta, růžičková kapusta...)	fazole, hrách setý, rajčata, papriky, saláty, mrkev, celer, mangold, červená řepa, pór zahradní	jahodník, brukvovitá zelenina
Brutnák lékařský	fazole, hrách setý, okurky, rajčata, kedlubny, jahodník, měsíček lékařský	petržel, rukola
Celer, celer řapíkatý	fazole, hrách setý, okurky, brukvovitá zelenina, pór zahradní, rajčata, špenát, mangold, červená řepa	saláty, kukuřice
Cibulka jarní	kopr vonný, okurka, mrkev, petržel, saláty, rajčata, papriky, polníček, jahodník, špenát, mangold	fazole, červená řepa
Červená řepa	fazole, hrách setý, brukvovitá zelenina, okurky, mrkev, kopr vonný, saláty	mangold, špenát, rajčata, paprika
Čtyřboč rozložitá	rajčata, papriky, tomatillo, kukuřice, všechny druhy salátů, špenát, ředkvičky, brukvovitá zelenina, slézovitě	
Fazole	okurky, všechny druhy brukvovitých, všechny druhy salátů, červená řepa, mangold, celer, rajčata, papriky, satirejka zahradní	pór zahradní, cibule, fenykl, hrách setý
Fenykl obecný	saláty, hrách setý, okurky, bazalka	fazole, rajčata, papriky
Hojník horský (řecký horský čaj)	středomořské bylinky jako rozmarýn, bazalka, majoránka, oregano, slézovitě, rajčata, mochně, batáty, šáchor jedlý	
Hrách setý	brukvovité rostliny, mrkev, ředkvičky, saláty, kopr vonný, fenykl, celer, okurky, kukuřice, měsíček lékařský	cibule a pór zahradní, fazole, papriky, rajčata
Ibiškovec jedlý (okra)	všechny druhy salátů, rajčata, tomatillo, papriky, batáty, špenát, čtyřboč rozložitá, šáchor jedlý, měsíček lékařský	
Jahodník	brutnák lékařský, fazole, polní salát, meduňka lékařská, měsíček lékařský, saláty, cibule jarní	bob obecný

DRUH ZELENINY	DOBRÝ PARTNER	ŠPATNÝ PARTNER
Jitrocel	všechny druhy salátu, polní salát, cibule a pór zahradní, česnek i pažitka čínská, všechny druhy brukvovité zeleniny, mrkev, kopr vonný	
Kedlubny	fazole, hrách setý, pór zahradní, rajčata, papriky, saláty, celer, mrkev, jahodník, špenát, měsíček lékařský	fenykl, cibule
Kopr vonný	fazole, brutnák lékařský, jahodník, okurky, saláty, brukvovité rostliny, mrkev, rajčata	bazalka, fenykl
Kozlíček polní	asijské saláty, jahodník, kedlubny, ředkvičky, saláty, cibule	
Kukuřice setá, kukuřice cukrová	fazole, hrách setý, všechny druhy salátů, rajčata, papriky, okurky, melouny, rukola	červená řepa, celer
Lichořejšnice	fazole, brutnák lékařský, hrách setý, okurky, brukvovité, rajčata	kopr vonný, fenykl, petržel
Mangold	fazole, hrách setý, všechny druhy brukvovitých, okurky, mrkev, celer, kopr vonný, saláty	červená řepa, špenát, rajčata, papriky
Meduňka lékařská	hrách setý, jahodník, měsíček lékařský, brutnák lékařský	bazalka, pelyněk pravý
Meloun, cuketa, tykev (obecně tykvovité)	fazole, hrách setý, kukuřice, bazalka, saláty, brutnák lékařský, lichořejšnice, mrkev, celer	ostatní tykvovité
Měsíček lékařský	brutnák lékařský, jahodník, kedlubny, brukvovitá zelenina, okurky, melouny, papriky, chilli, rajčata	
Mrkev	kopr vonný, fazole, hrách setý, cibule a pór zahradní, saláty, rajčata, papriky, okurky, řeřicha setá, mangold, špenát	pastiňák, máta
Okurka setá	mrkev, celer, fazole, hrách setý, bazalka, brutnák lékařský, lichořejšnice, kopr vonný, pór zahradní, cibule	cuketa
Paprika, chilli	brukvovitá zelenina, fazole, petržel, měsíček lékařský, saláty, mrkev, cibule, pór zahradní	hrách setý, celer, fenykl, lilek
Pažitka pobřežní, česnek hlíznatý	kopr vonný, petržel, okurky, mrkev, celer, saláty, jahodník, rajčata, papriky, polníček, špenát, mangold, měsíček lékařský	fazole, hrách setý, červená řepa

DRUH ZELENINY	DOBŘÝ PARTNER	ŠPATNÝ PARTNER
Petržel, petržel kořenová	mrkev, ředkvičky, brukvovitá zelenina, rajčata, papriky, pažitka	saláty
Pór zahradní	okurky, mrkev, petržel, saláty, rajčata, papriky, špenát	fazole, červená řepa
Povijnice batátová (batáty)	rajčata, tomatillo, kukuřice, šáchor jedlý, hojník horský a další středomořské bylinky, špenát, všechny druhy salátů, čtyřboč rozložitá	
Rajčata	fazole, veškerá brukvovitá zelenina, mrkev, petržel, saláty, celer, pór zahradní, cibule, měsíček lékařský, bazalka, kukuřice	fenykl, červená řepa, lilek, mrkev
Rukola	jahodník, saláty, celer	hořčice
Ředkvičky	fazole, hrách setý, mrkev, saláty, rajčata, papriky	hořčice, cuketa
Řeřicha setá, barborka obecná	ředkvičky, ředkev, jahodník, mrkev, špenát, mangold, rajčata	saláty, hořčice
Saláty (listový, hlávkový, čekanka listová, ledový salát, římský salát, červená salátová čekanka)	brukvovitá zelenina, fazole, hrách setý, jahodník, mrkev, ředkvičky, cibule a pór zahradní, špenát, mangold, papriky, rajčata, kukuřice	petržel, řeřicha setá
Šáchor jedlý (zemní mandle)	rajčata, tomatillo, papriky, slézovité, hojník horský	saláty, ředkvičky, respektive všechny rostliny, které zůstávají malé a lehce se nechají zarůst
Špenát	hrách setý, fazole, veškerá brukvovitá zelenina, ředkvičky, jahodník, rajčata, papriky, saláty, mrkev, celer, pór zahradní, cibule	mangold, červená řepa
Šrucha zelná	všechny saláty, brukvovitá zelenina, okurky, melouny	
Šrucha zimní	jahodník, saláty, asijské saláty, ředkvičky, veškerá brukvovitá zelenina	
Šťovík krvavý	všechny druhy salátů, kedlubny, ředkvičky, špenát, česnek kuchyňský, pažitka pobřežní, petržel, kopr vonný, mrkev, celer	
Tomatillo (mochyně dužnoplodá, mexické rajče)	kukuřice, šáchor jedlý, fazole, středomořské bylinky, špenát, čtyřboč rozložitá, slézovitá zelenina, batáty, mrkev, kopr vonný, celer	fenykl, červená řepa, lilek, rajčata, mrkev

Pór a celer si spolu na záhonu dobře rozumějí.

Pro svůj vysoký záhon si zaberte místočko na slunci...

Slunné místo je optimální, především pokud budete pěstovat teplomilné rostliny, jako jsou rajčata, chilli, papriky nebo středomořské bylinky. Nicméně většinu druhů zeleniny se bude poměrně dobře dařit i na místech v polostínu. Některým druhům se však daří dokonce i na stinných místech, patří mezi ně například saláty, řepa, mrkev, mangold nebo domácí bylinky.

Ujistěte se, že je v blízkosti vašeho vysokého záhonu k dispozici zdroj vody nebo alespoň hadice. Rostliny vám za to poděkují a vy si ušetříte tahání konví.

Vysoký záhon postavte v orientaci sever-jih. Tak bude za krátkých dní optimálně využívat sluneční svit.

... a připravte si půdu

Zemínu pro vysoký záhon vyčistěte od kamenů, hrubých kořenů i stávajících rostlin. Plocha musí být rovná, aby se záhon neviklal. Nerovnosti můžete vyrovnat podložením rohů kameny. Pomůže také písková drenáž (k tomu více na straně 22).

... a místo namáhavé práce si radši odpočíte na lehátku

Už jste to jistě četli na různých internetových fórech nebo v knihách: doporučuje se vyhloubit zhruba 20 centimetrů hluboký příkop a zeminu využít jako náplň vysokého záhonu. Tato rada vychází z toho, že v horních dvaceti centimetrech leží vrstva kvalitní půdy, kterou můžete využít jako horní vrstvu ve vysokém záhonu.

Tuto práci si však můžete ušetřit! Nejenže je to namáhavé, ale přináší to dokonce více mrzutosti než užitku. Zemina je totiž sice kvalitní, ale s největší pravděpodobností s ní na vysoký záhon přenesete také semena plevelů, jejich kořínků nebo vajíček slimáků. Nebo všechno dohromady.

Navíc v mnohých zahradách je horní vrstva vyčerpaná a chudá na živiny.

Tuto přípravnou fázi tak můžete s klidem vynechat.

Hloubit vrstvu zeminy pro vysoký záhon? Namáhavé a zbytečné!

